

Keukenmeisje en archaeoloog, — en het lied van het Lam

Amice,

Of je geabonneerd bent op het tijdschrift „Kerk en Theologie”, weet ik niet. Het is nog jong, de tweede jaargang is nog bezig te lopen. Uitgaaf van Veenman, in Wageningen. In de eindredactie (van drie leden) zitten twee barthiaansche hoogleraren, de Heeren Haitjema en Van Niftrik. Nu weet je genoeg, wat de richting (loosheid) betreft; dit sinnetje zou natuurlijk kwalijk worden genomen door den chroniqueur van het orgaan, als hij het zou lezen.

In het Julinummer trof me een zeer korte „overdenking”, zal ik maar zeggen, onder het opschrift: De keukenmeid. Dat is een ouderwetsch woord, uit Stastok's tijd. Ik houd er niet van; trouwens, het herinnert ons te pijnlijk aan een goeien tijd, die voorbij is.

Maar goed, de schrijver, ds F. R. A. Henkels van Haarlem geeft daar enkele gedachten, onder het opschrift „De Keukenmeid”, en zulke „naar aanleiding van” Ex. 14: 22. Daar hooren we, dat de kinderen Israels op het droge gingen in het midden der Rode Zee; en de wateren waren hun een muur, aan hun rechter-, en aan hun linkerhand.

Schrijver teekent de situatie: midden in het gevaar zijn, omringd zijn van den dood. En ineens: een geopen-de weg. Gekeuren, niet gemaakt. Een veilige weg.

Maar hoe (= hoezeer) veilig de weg is, en hoe de weg veilig is (hoe = op welke manier, door welk middel), ooh, dat zie je pas later, als je erdoor heen gekomen bent. Later komen de „verklaringen”: zóó en zóó is 't gegaan; langs dien en dien weg was 't mogelijk: zóó en zóó lagen de causale verbanden. Kijk, zegt de schrijver: daar heb je nu, bij de Rode Zee, het verschil tusschen..... een keukenmeid en een archaeoloog. De archaeoloog is de man, die van „oudheden” verstand heeft. Het schijnt, dat de schrijver vindt, dat zoo'n man hier inderdaad wat zou kunnen geven als bijdrage tot de kennis der werkelijke feiten bij Israëls doortocht door de Rode Zee. „De archaeoloog kijkt naar het landschap, de meren met hun trekkende wateren, naar de zonderling zich samenvoegende winden en getijden”. Hij „kijkt” (ik dacht, dat „kijken” wat anders was, maar daar ben ik maar A. V. voor), en daarna „weet” hij, zegt ds Henkels. Hij komt met een „verklaring”, die archaeoloog: zóó en zóó troffen de voorwaarden samen. De archaeoloog past alles in elkaar: hij bezorgt „een meer of minder passend mo-

Wijzigingen Handboek 1951

(Om tijd en onnoodige moeite te besparen, verzoekt de Redactie berichtjes voor deze rubriek rechtstreeks naar de administratie in Goes te zenden.)

- Blz. 19 DEPUTATEN CLASSIS WARFFUM, Kerk-visitatoren W. deel: D. Joh. v. d. Haagen en J. H. v. d. Hoeven. Sec. B. van Riet. (71)
- Blz. 36 DEPUTATEN PART. SYN. DRENTE. Aanvullen: art. 11 K.O. (prov.) quæstor oud. E. van Popta, Poststraat 18c, Stadskanaal; giro-rekening no. 564907 ten name van quæstor dep. art. 11 K.O. der Geref. Kerken — onderh. art. 31 K.O. — van Drente, Poststraat 18c, Stadskanaal. (72)
- Blz. 37 DEVENTER. Adres diaconie: P. P. Pontier Jr., Alexander Hegiusstraat 9. (73)
- Blz. 40 HEEMSE. Predikant: ds H. C. Overeem. (74)
- Blz. 42 BLOKZIJL. Vacant. (75)
- Blz. 47 ZALK EN VEECATEN. Predikant: ds L. Moes. (76)
- Blz. 48 APELDOORN. Adres diaconie: T. H. van Es, Hattenscheweg 30. (77)
- Blz. 56 AMERSFOORT. Adres kerkeraad: G. Grasdijk, St. Ansfriusstraat 13. (78)
- Blz. 59 BREUKELLEN. Adres kerkeraad: G. Vlaanderen, Schippersgracht 25, Maarssen. (79)
- Blz. 62 ZEIST. Kerkdiensten in eigen kerkgebouw, Jac. v. Lenneplaan 1a, om 10 en 5 uur. (80)
- Blz. 63 DEN HELDER. Adres kerkeraad: T. de Vries, Ruljghweg 128, Tel. 2496. (81)
- Blz. 64 OOSTZAAN. Adres kerkeraad: P. Flens, Kerkbuurt B 240, Oostzaan. (82)
- Blz. 66 AMSTERDAM-C. Kerkelijk Bureau telefonisch aangesloten onder nr 58200. (83)
- Blz. 73 SLIEDRECHT. Vacant. (84)
- Blz. 76 OEGSTGEEST. Adres kerkeraad: Jac. Vreeken, de Kempenerstr. 46; Diaconie: G. Heemsterk, Rijnburgerweg 26; Penningmeester Kerk: G. Wolters, de Kempenerstr. 37, Tel. K 1710—26515. Postrekening onveranderd. (85)
- Blz. 78 DELFT. Adres diaconie: A. J. Arnold, Buitenvaartsluis 313. (86)
- Blz. 79 's-GRAVENHAGE-WEST. Commissie v. Beheer: R. H. v. Driel, Acaciastraat 166, Postr. 423510. (87)
- Blz. 84 ROTTERDAM-DELFHAVEN. Adres kerkeraad: D. v. d. Graaf, Haringpakkerstr. 8a, Rotterdam-W. Tel. 37855. (88)
- Blz. 87 ROZENBURG. Adres kerkeraad: J. Poppe, Koolweg 1, Rozenburg. (89)
- Blz. 91 MIDDELBURG. Diensten te Zoutelande in het Verenigingsgebouw „Middendorp”, Smidstraat, om 10.30 en 4.30 uur. (90)
- Blz. 94 MAASTRICHT. Predikant: Ds Th. C. F. van Kamp. (91)
- Blz. 109 BEROEPBARE CANDIDAAT: G. Blijdorp, 1e Pynackerstraat 110, Rotterdam. (92)

geplante gemeente een eigen dienaar des Woords kan onderhouden, dan is het werk van den evangelist als ambtelijk werk in die gemeente afgeloopen en kan hij weer verder. Het zou echter wel mogelijk kunnen zijn, dat de „jonge” kerken den evangelist beroepen om hem voor het „zendingswerk” verder af te zenden, zoodat hij van de ééne kerk (b.v. in Nederland) overgaat in dienst van de andere (b.v. in Indië). En dan daarbij aansluitend: hij kan geen lid van zulk een pas gestichte kerk zijn, zonder in den ambtelijken dienst van die kerk beroepen te zijn, n.l. als evangelist voor het zendingswerk.

Verder meenen we, dat de evangelist, die uitgezonden wordt naar de heidenen, ook de ambtelijke bevoegdheid dient te bezitten om in de zending kerk en kerken het Woord en de sacramenten te bedienen. Hij heeft die bevoegdheid immers ook op het „zendingsveld”: hij preekt en doopt, en bedient ook het avondmaal in de pas geïnstitueerde kerk, als deze nog geen daartoe geordenden ambtsdrager heeft. En gelijk een dienaar des Woords, met welken een evangelist de ambtelijke taak van bediening des Woords en der sacramenten gemeen heeft, ook in een andere dan zijn eigen plaatselijke kerk daartoe bevoegdheid heeft ontvangen, zoo zal de evangelist, wanneer hij hier met verlof of anderszins is, ook in al de kerken van het verband het Woord en de sacramenten mogen bedienen. Wij kunnen hier wijzen op een Bijbelsch gegeven. Wanneer Paulus en Barnabas, na de eerste zendingsreis en na de vergadering in Jeruzalem (Hand. 13—15: 34), in Antiochië zijn en daar eenigen tijd in de „zendende” kerk verkeren, lezen wij van hen, dat ze aldaar leeren en met vele anderen het Woord des Heeren verkondigen (Hand. 15: 35).

Tenslotte volgt ook uit de erkenning van het evangelistenambt het een en ander voor de opleiding.

Het meerderheidsrapport handelt daarover niet afzonderlijk, doch neemt in de eindconclusie als punt 3 op: „de opleiding dezer dienaren inrichten naar de hoge eischen aan dezen dienst te stellen” (bl. 13).

Het minderheidsrapport van Ds v. d. Waal schenkt er bijzondere aandacht aan in een aparte paragraaf. De vraag wordt gesteld, of onze „zendelingen” aan de Theologische Hoogeschool hun opleiding kunnen ontvangen dan wel of er een aparte zendingsschool dient te komen. De minderheidsnota wijst er terecht op, dat dit laatste als gevolg moet hebben, dat de kerken bij de keuze afhankelijk zouden zijn van hen, die „voor zending studeeren”. Uitgaande van het standpunt, dat een dienaar des Woords als „zendeling” dient uitgezonden te worden, wil de minderheidsnota pleiten hiervoor, dat al het onderwijs aan de Theol. Hoogeschool meer direct op „de zending” ingesteld zal worden. Taalstudie en kennis van land en volk zouden dan een en ander nog kunnen aanvullen. „Ware voorts ook te overwegen — zoo lezen we ook —, of Maleisch niet facultatief aan de Hoogeschool gedoceerd zou kunnen worden. Dan zou er, als er meer zendende kerken komen, meer contact met het zendingsveld onderhouden kunnen worden.

Ds Doornbos houdt blijkens hetgeen hij in zijn reeds genoemd boekje over de opleiding schreef (bl. 36—46) niet zoo sterk vast aan de wetenschappelijke theologische opleiding. Voor hem kan desnoods de studie en kennis der oude talen (Grieksch en Latijn) wijken voor die van het Maleisch, welke de evangelist noodig heeft. Want men kan de Schrift wel verstaan zonder kennis van Hebreeuwsch en Grieksch. Derhalve wil hij als vooropleiding de H.B.S. of een gelijkwaardige inrichting en daarna een opleiding, welke de volgende programmapunten omvat: 1. grondige kennis van de bijbelsche geschiedenissen en vaardigheid in het vertellen daarvan; 2. kennis van de Heilige Schrift en het verstaan daarvan met vaardigheid in het verklaren; 3. hoofdzaken van de geloofsleer; 4. hoofdzaken van de kerkgeschiedenis en het kerkrecht; 5. hoofdzaken van de geschiedenis van de zending en van de methoden die bij de zending gebruikt zijn en worden; 6. degelijke kennis van het Maleisch, niet alleen van de Maleische omgangstaal, maar ook van het Maleisch als voertaal voor de prediking; 7. eenige kennis van de fonetiek; 8. eenige kennis van de pseudo-religies. — Zulk een opleiding kan aan geen hoogeschool worden verkregen en dientengevolge zal het gezocht dienen te worden in een speciale school of in een particuliere opleiding.

In alle bescheidenheid zouden wij, na hetgeen we zool over de opleiding van evangelisten gelezen hebben, de volgende zaken naar voren willen brengen.

Wij gelooven, dat het groote moeilijkheden zou geven een aparte „zendingsopleiding” in te stellen, niet alleen al hierom, dat een aparte „zendingschool” een kostbare zaak is, zeker voor onze kerken, doch vooral om deze redenen, dat jonge menschen dan al op zeer jongen leeftijd dienen te beslissen of ze „in de zending” zullen gaan en dat lust tot het evangelistenambt nog geen bewijs is, dat ook de vereischte gaven aanwezig zijn. Het evangelistenambt is een zeer verantwoordelijk ambt: kerken planten en die naar zelfstandig ambtelijk leven leiden. En dat werk moet, anders dan hier dat van een predikant, die de hulp en de leiding van zijn kerkeraad en meerderen heeft, verricht worden in moeilijke omstandigheden, daar hij vaak alleen staat. Vandaar dat de zendende kerk zich er wel terdege van mag overtuigen, dat de gezondene door den Geest des HEEREN met zulke gaven is toegerust, dat er alle goede verwachting is in het planten en leiden van kerken en geloovigen. Vandaar dat het alle over-

weging verdient te vragen, of een evangelist niet eenige ervaring in het kerkelijk ambtswerk dient te hebben, alvorens naar het zendingsveld uit te gaan.

Ook zouden we er voor willen pleiten, dat een evangelist toch Hebreeuwsch en Grieksch zal kennen, om de Schrift te lezen in de talen, waarin het den Heiligen Geest heeft goedgegemaakt ons de Heilige Schrift te schenken. Wij voor ons zijn van oordeel, dat wij die inspanning en eerbied verschuldigd zijn aan de genoemde beschikking van den Heiligen Geest. De evangelist heeft met den dienaar des Woords gemeen de verkondiging van het Woord en daarom zullen we voor beide in dezen gelijke eischen dienen te handhaven.

Als wij aan de evangelisten niet als eisch stellen de kennis van de grondtalen der Schriften, zullen we dien eisch ook moeilijk kunnen stellen aan de dienaren des Woords hier en in de op het zendingsveld geplante kerken.

Offer des Heeren¹⁾

(In Memoriam Ds J. Kapteyn — 8 Aug. 1942).

Wij, die Uw woord betuigen — ziet,
vergaan van kommer en verdriet,
van grote vrees en beven,
De boze dreigt en blaast ons aan
en waagt welhaast zijn klauw te slaan.
Ai, laat ons lijf en leven
niet in zijn tanden sneven.

Wij zwichten niet voor nood en pijn —
wat zou ons zorg of kommer zijn,
hoe zou ons lijden deren?
Maar dat dit god'loos rot ons plaagt
ons openlijk te smaden waagt
te schenden en schoffen
het eigendom des Heeren.

Dit is ons zulk een bitterheid,
dat alle plans en majesteit
van ons wordt weggenomen...
Wij willen schoon ten Hemel gaan
en ongeschonden voor U staan
het hoofd gediend met kronen,
Uw Godlijk beeld vertonen.

Wij liggen uitgeschud en naakt,
als walg en weerzin uitgebraakt,
vermeten en gemedend,
Die grijsheid, kind noch maagd ontziet
verschoont ons laatste hulsel niet.
Ach, slechts met bloed bekleeden
doet hij ons voor U treden.

O, martelaren van dees' tijd,
God kent Uw leed, God ziet Uw strijd
uw wonden en uw pijn.
Hij maakt uw bittere schande goed.
Hij weegt de waardij van uw bloed.
In paalen en robben
zult gij voor Hem verschijnen.

KEES VAN DUINEN. †

1) Een van onze lezers, vriend van wijlen den dichter Kees van Duinen, zond aan ons blad dit vers; aanleiding daartoe was de verschijning van den bundel „De Trap”, die onlangs in ons blad en ook verder in de pers besproken werd. Niet alle verzen van Van Duinen zijn in bedoelden bundel opgenomen, ook dit niet. Toch verdient het bewaard te blijven, weshalve wij gaarne overeenkomstig het verlangen van inzender, het hier een plaats geven. — K. S.

Alles bijeen genomen meenen wij, dat voor een evangelist ook noodig is gymnastale en theologische opleiding. Komt daarbij dan nog een zendingsopleiding, dan zal de geheele opleiding inderdaad vele jaren vragen, doch de omstandigheden en het bijzonder-ambtelijke van het evangelistenambt nopen daartoe. Zoodat wij de tot op heden gevolgde praxis in dezen niet zoo verkeerd kunnen achten. Mocht iemand in zijn studententijd reeds voor het toekomstige werk als evangelist kunnen bestemd worden, dan zou het wellicht overweging kunnen verdienen hem van sommige vakken voor het theologische candidaatsexamen vrijstelling te verleenen. Dan zou er eenigen tijd vrijkomen voor „zendingsstudie”.

Wat de voorslag van ds v. d. Waal betreft, om n.l. heel het onderwijs aan onze Theologische Hoogeschool meer direct op de zending in te stellen en ook b.v. Maleisch als facultatief vak te doceren: wij weten niet precies wat hij bedoelt, daar het niet nader wordt geconcretiseerd, en we weten ook, dat de opleiding reeds vrij zware eischen stelt, zoodat uitbreiding van het programma voor alle studenten toch wel bezwaren ontmoet. Overigens kunnen de mannen-van-het-vak in dezen beter oordeelen dan wij.

Rotterdam.

FRANCKE.

